

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย(Descriptive research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการ ผู้ป่วยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการทั้งระยะก่อนและหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ที่มารับการตรวจตามนัดที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2541 จำนวน 150 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วย และแบบวัดคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมด้วยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยด้วยตนเอง และนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การวัดการกระจาย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลส่วนตัว หาคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและคะแนนมาตรฐานของคะแนนคุณภาพชีวิต และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการผันแปรของคุณภาพชีวิตด้วยการวิเคราะห์การผันแปร และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.80 ด้านที่มีคุณภาพชีวิตสูงที่สุดคือ ด้านครอบครัว รองลงมาคือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านภาวะสุขภาพและการทำหน้าที่ของร่างกาย ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ ด้านจิต-วิญญาณ
2. คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการในระยะก่อนการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.69 ด้านที่มีคุณภาพชีวิตสูงที่สุดคือ ด้านครอบครัว รองลงมาคือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านจิต-วิญญาณ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ ด้านภาวะสุขภาพและการทำหน้าที่ของร่างกาย
3. คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.17 ด้านที่มีคุณภาพชีวิตสูงที่สุดคือ ด้านภาวะสุขภาพและการทำหน้าที่ของร่างกาย รองลงมาคือ ด้านครอบครัว และด้านสังคมและเศรษฐกิจ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคุณภาพชีวิตต่ำที่สุดคือ ด้านจิต-วิญญาณ

4. ในการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการในครั้งนี้นพบว่า มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญคือ ระดับสมรรถภาพของหัวใจ การเกิดภาวะแทรกซ้อน และการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

5. ในการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการที่ได้รับการรักษาด้วยยาหรือผู้ป่วยในระยะรอผ่าตัดในครั้งนี้นพบว่า มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญคือ ระดับสมรรถภาพของหัวใจและการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

6. ไม่มีปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจได้โดยลำพัง แต่ปัจจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ระดับการศึกษา การเบิกค่ารักษาพยาบาล การเกิดภาวะแทรกซ้อนและรายได้ สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจได้ร้อยละ 11.3

7. ปัจจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ระดับการศึกษา การเบิกค่ารักษาพยาบาล การเกิดภาวะแทรกซ้อนและรายได้ สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการที่เป็นตัวอย่างได้ร้อยละ 15.7 และปัจจัยกลุ่มเดียวกันนี้สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยในระยะก่อนการผ่าตัดได้ร้อยละ 32.5

8. ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ ระดับสมรรถภาพของหัวใจ การเกิดภาวะแทรกซ้อนและอายุ สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยของระยะก่อนการผ่าตัดได้ร้อยละ 33

9. ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ ระดับสมรรถภาพของหัวใจ การเกิดภาวะแทรกซ้อน ระยะเวลาภายหลังการผ่าตัดและอายุ สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจได้ร้อยละ 14.2

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการ เป็นผู้ป่วยที่ต้องเผชิญกับภาวะของโรคไปตลอดชีวิต การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยได้ จากผลการศึกษาในบทที่ 4 ทำให้ทราบว่าผู้ป่วยที่ต้องการความช่วยเหลือจากพยาบาลได้แก่ ผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ เช่น การเกิดความผิดปกติเกี่ยวกับการแข็งตัวของเลือด หรือการเกิดภาวะหัวใจล้มเหลว เป็นต้น หรือแม้แต่ผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาสูงก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่พยาบาลไม่ควรละเลยในการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นพยาบาลจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเน้นให้ผู้ป่วยใช้ประโยชน์จากปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น การรักษาสุขภาพเพื่อคงไว้ซึ่งระดับสมรรถภาพหัวใจที่ดี หรือการเบิกค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น รวมทั้งเน้นให้ผู้ป่วยเรียนรู้ที่จะป้องกันปัจจัยที่มีผลบั่นทอนคุณภาพชีวิต เช่น การเกิดภาวะแทรกซ้อน เป็นต้น

1. ด้านบริการพยาบาล

1.1 ควรจัดโปรแกรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะของโรคและแนวทางการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับโรค ทั้งในกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการผ่าตัดและกลุ่มที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจแล้ว โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต เช่น การป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนเกี่ยวกับการแข็งตัวของเลือด การป้องกันการเกิดภาวะหัวใจล้มเหลวซึ่งจะทำให้ระดับสมรรถภาพของหัวใจเลวลง เป็นต้น โดยจัดทำสื่อการสอนที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับการศึกษาและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้ป่วยแต่ละราย รวมทั้งควรจัดให้มีแผ่นพับคำแนะนำการปฏิบัติตัวให้กับผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถนำความรู้ที่ได้จากการแนะนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้ผู้ป่วยประสบความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

1.2 ผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการทุกรายต้องมาติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง ต้องตรวจเลือดและรับประทานยาป้องกันการแข็งตัวของเลือดไปตลอดชีวิต ซึ่งมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของผู้ป่วยได้สูง จนทำให้ผู้ป่วยบางรายขาดการติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเกิดผลเสียต่อสุขภาพของผู้ป่วยต่อไป หรือผู้ป่วยบางรายไม่สามารถเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจได้เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ทำให้ระดับสมรรถภาพของหัวใจเลวลงและเกิดการเสื่อมของกล้ามเนื้อหัวใจมากขึ้น เป็นต้น พยาบาลจึงควรแนะนำ ให้คำปรึกษาและประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายแก่ผู้ป่วยกลุ่มนี้ได้ เพื่อให้ผู้ป่วยมีสิทธิพิเศษในการรักษาพยาบาลหรือได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ทำให้ผู้ป่วยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล สามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับภาวะของโรคได้เต็มที่

1.3 พยาบาลควรแนะนำสถานบริการสุขภาพให้ผู้ป่วยสามารถที่จะควบคุมความรุนแรงของโรคและมีระยะของการดำเนินโรคอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถที่จะเข้ารับบริการได้สะดวกและใกล้บ้าน โดยที่ผู้ป่วยไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไกล

1.4 ควรมีการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเองให้กับผู้ป่วยโรคลิ้นหัวใจพิการ เพื่อให้ผู้ป่วยมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนแนวทางในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิต

2. ด้านบริหารการพยาบาล

2.1 ควรมีการจัดบุคลากรสำหรับให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ผู้ป่วยได้อย่างเป็นสัดส่วน เพราะผู้ป่วยที่มีการศึกษาดีบางรายอาจต้องการที่จะปรึกษาปัญหาสุขภาพเป็นรายบุคคล

2.2 ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยอย่างมีแบบแผน โดยจัดให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรทางการพยาบาลเกี่ยวกับการให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วย รวมทั้งจัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยได้

2.3 จัดโครงการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจพิการภายหลังการผ่าตัด เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่ผู้ป่วยจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ

3. ด้านการศึกษาพยาบาล

ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล ควรเน้นให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการผันแปรของคุณภาพชีวิต และเน้นให้นักศึกษาส่งเสริมปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย ทั้งในระยะก่อนกลับบ้านและระหว่างที่ผู้ป่วยมาติดตามการรักษา

4. ด้านการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะประเด็นปัญหาบางประการที่ควรจะต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจพิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

4.1 ศึกษาติดตามคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจพิการในระยะยาว

4.2 ศึกษาปัจจัยอื่นๆที่คาดว่าจะสามารถอธิบายการผันแปรของคุณภาพชีวิตได้มากขึ้น

4.3 ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจพิการ โดยเฉพาะผู้ป่วยที่เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น การเกิดอัมพาตครึ่งซีกจากการอุดตันของลิ้มเลือด เป็นต้น

4.4 ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจพิการโดยให้มีจำนวนผู้ป่วยมากขึ้น เพื่อให้เห็นความแตกต่างของการผันแปรคุณภาพชีวิตในแต่ละกลุ่มชัดเจนขึ้น